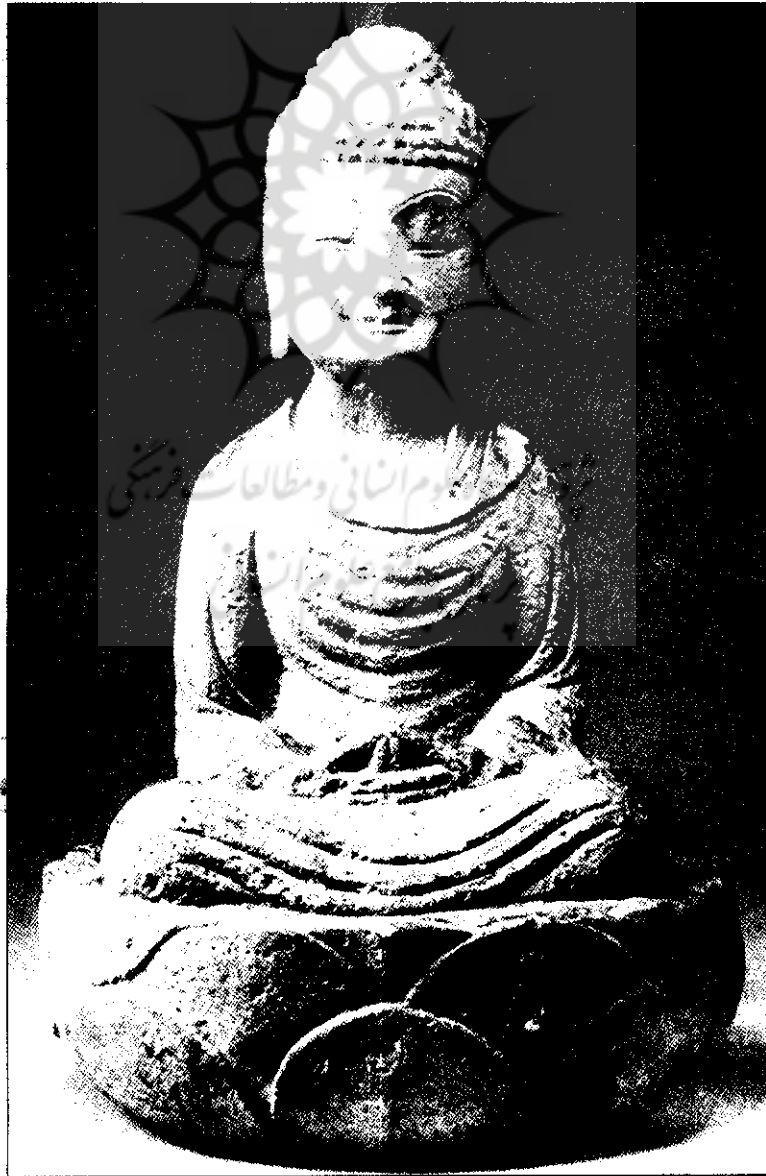

بودا در آمریکا

بودا در آمریکا

رویوی مایکل مک کورمیک
مترجم: مسعود فرامانش

بنا به گفته نیچیرن شونین^۱ وقع نهادن به شأنیت کشور چهارمین از پنج رهنمون تبلیغ و اشاعه است. این سخن بدین معنا است که شخص باید به فرهنگ و ارزشهای کشوری که در آن قصد تعلیم دارد توجه کند و خاصه آنکه باید به این امر عنایت داشته باشد که آئین بودا تا کنون تا چه اندازه به بخش‌های آن کشور معرفی شده یا نشده است. از اینرو، تعلیم، توان‌مندی، زمان و کشور بیانگر این هستند که برخی کشورها تماماً به تعالیم مکتب هینه‌یانه^۲ اختصاص یافته‌اند و برخی دیگر به تعالیم مکتب مه‌یانه^۳ کشورهایی نیز هستند که در آنها مکاتب هینه‌یانه و مه‌یانه هر دو پیروی می‌شوند.^۴

همچنین، شخص باید به این امر نیز عنایت داشته باشد که کدام‌گونه آئین بودا در آن کشور انتشار یافته و به چه سیرت و سانی تعلیم داده شده است. این امر مستلزم ترتیب مناسب تعلیم درمه است،^۵ که پنجمین از پنج رهنمون [تبلیغ و اشاعه] است. درباره‌ی اهمیت فهم اینکه چگونه آئین بودا در یک کشور فرضی تعلیم داده شده است، تعلیم، توان‌مندی، زمان و کشور تعیین‌کننده‌ی این امر هستند که شخص باید نخست بیاموزد کدام گونه از آموزه‌های بودایی در یک کشور خاص، بیش از کوشش برای نشر بودا در آنجا، اشاعه یافته است.^۶

در مورد ایالات متحده آمریکا، این رهنمون‌ها به آسانی قابل به کار بستن نیستند، چراکه، ایالات متحده آمریکا کشوری بسیار وسیع با نواحی متفاوت است که باید مدنظر قرار گیرند. نفوس این کشور نیز به غایت متنوع و مختلف است و بر اساس نژاد، قومیت، دین و طبقه‌ی اجتماعی - اقتصادی قابل انقسام می‌تواند باشد.

این درحالی است که آئین بودا به یک اقلیت کم‌شمار دینی (براساس آمار تعیین هویت دینی، نیم‌درصد) در ایالات متحده محدود می‌شود. همچنین این آئین براساس اصل و نسب ملی، قومیت، سطح تحصیلات، طبقه اجتماعی و حتی براساس وابستگی فرقه‌ای در درون خود قابل انشعاب است. این سخن بدین معنا است که هیچ فرهنگ یا هویت ملی یکدست و یکپارچه‌ای در ایالات متحده به چشم نمی‌خورد، بلکه در عوض، شاهد تنوع فرهنگ‌ها هستیم. همچنین در ایالات متحده یک گونه‌ی واحد از آئین بودا وجود ندارد، بلکه در عوض، تنوعی از گونه‌های مختلف آئین بودا به چشم می‌خورد، که تنها همین اواخر به همکاری‌های متقابل دست یازیده‌اند، اما در اغلب موارد در انزوا به سر می‌برند. این امر، به کار بستن رهنمون‌های نیچیرن را در مورد ایالات متحده آمریکا بیش از اندازه دشوار می‌سازد. در وهله نخست، ایالات متحده یک کشور اساساً مسیحی است. مردم این کشور بسیار اهل کلیسا هستند. ارزشهای یهودی - مسیحی^۷ بخش اعظم جریان اصلی فرهنگ این کشور است، حتی هنگامی که این ارزشها بیشتر در نقض مراسم به چشم آیند تا در انجام مراسم. با وجود این، باید به خاطر داشت که این فرهنگ یهودی - مسیحی نیز یکدست و یکپارچه نیست. کاتولیک‌های رومی،^۸ مسیحیان ارتدوکس^۹ با تنوعی از منیت‌ها، فرقه‌های متعدد پروتستان^{۱۰}، مورمون‌ها^{۱۱}، گونه‌های مختلف یهودیت^{۱۲} و نفوس نوپای مسلمان^{۱۳} و در امتداد این جریان‌های فرقه‌گرا: آزادی‌خواهان^{۱۴}، محافظه‌کاران^{۱۵}، بنیادگرایان^{۱۶}، انجیلی‌ها^{۱۷}، پنجاه‌گرایان^{۱۸} و بسیاری از گروه‌های فرعی‌ای وجود دارند که اغلب، و نه همیشه، با یکدیگر تداخل دارند.

از اینرو، بسیار مخاطره‌آمیز خواهد بود که ما براساس این تنوع سرگردان کننده به یکسری تعمیم‌های کلی دست یازیم. با این وجود، می‌توان چند اظهارنظر کلی را بیان کرد. ادیان مبتنی^{۱۹} بر کتاب مقدس بر آرمانهایی چون محبت، شفقت و رحمت الهی، صحنه می‌گذارند که به دستاویز به عدالت و پارسایی تعادل می‌بایند. ادیان مبتنی بر کتاب مقدس از یک نظام اخلاقی^{۲۰} و اخلاقی‌شناختی^{۲۱} برخوردارند، که شالوده‌ی قانون و فرهنگ مغرب زمین را پی‌ریخته است. دست آخر اینکه، ادیان مبتنی بر کتاب مقدس

در ایالات متحده یک گونه‌ی واحد از آئین بودا وجود ندارد، بلکه در عوض، تنوعی از گونه‌های مختلف آئین بودا به چشم می‌خورد، که تنها همین اواخر به همکاری‌های متقابل دست یازیده‌اند، اما در اغلب موارد در انزوا به سر می‌برند

دارای نوعی جهان‌بینی هستند که نه تنها ناظر به زندگی کنونی است، بلکه زندگی پس از مرگ، و در واقع پایان فرجامین نمایش هستی و تحقق و انجام آن در قالب آفرینشی نوین را نیز دربر می‌گیرد. درحالی که آئین بودا با گونه‌های مختلف ادیان زمین‌بند [= زمینی] به مانند شینتو^{۲۲} و بُن^{۲۳}، یا فلسفه‌های عرفانی همچون آئین دائو^{۲۴}، یا با ادیان انسان‌گرا^{۲۵} به مانند آئین کنفوسیوس^{۲۶} مواجه بوده است و از همان زمانی که آئین بودا با «دین مبتنی بر وحی الهی وده‌ها»^{۲۷} به رقابت پرداخت، هرگز با چیزی مثل ادیان مبتنی بر کتاب مقدس رویارویی نپوده است. حتی آن زمان هم دین وده‌ای^{۲۸} هند باستان به هیچ روی، به مانند دین یهودی - مسیحی یا اسلام انحصارگرایانه یا پیامبرگونه^{۲۹} نبوده است. با رجوع به گذشته، می‌توان گفت آئین بودا در آسیا قادر بود برخی نیازهایی را ارضا کند، که [این نیازها] توسط دیگر ادیانی که [این آئین] با آنها مواجه بود، برآورده و ارضا نمی‌شدند. حتی می‌توان گفت که سرانجام برقراری تعادل میان آئین بودا، کنفوسیوس و دائو در چین میسر شد.

همانطور که در ژاپن میان آئین بودا، کنفوسیوس و شینتو تعادل برقرار شد، چراکه، فردعادی، این ادیان را ادیانی مستقل^{۳۰} در نظر نمی‌آورده است، بلکه در عوض، آنها را مکمل یکدیگر تلقی می‌کرده است. با این وصف، ادیان یهودیت، مسیحیت و اسلام بر این باورند که بر حسب ایمان و اخلاقیات، ادیانی مستقل‌اند و جهان‌بینی‌هایشان نه تنها از نظر تفسیر زندگی و معنادگی به آن کامل است، بلکه در تفصیل آنچه که آدمیان در زندگی پس از مرگ بدان امید می‌بندند،^{۳۱} یا از آن بیم دارند) نیز کامل است.

یک پیرو متوسط ادیان مبتنی بر کتاب مقدس بر این باور نیست که آئین بودا می‌تواند هریک از نیازهای ارضا نشده را ارضا کند یا اینکه می‌تواند مکمل این ادیان باشد. همچنین اعتقادی هم ندارد که جهان‌بینی آئین بودا با جهان‌بینی ادیان مبتنی بر کتاب مقدس سازگار است. بدین سان، ایجاد هماهنگی میان آئین بودا و دیگر ادیان آسیایی در ایالات متحده به سادگی امکان‌پذیر نیست و نیازهایی که دیگر ادیان قادر به ارضای آنها نبودند، از طریق خاستگاه‌های مختلف در درون فرهنگ غربی، در حال حاضر با از درون خود ادیان مبتنی بر کتاب مقدس یا بوسیله روانشناسی و فلسفه‌ی غربی، پاسخ داده شده‌اند. این امر، انتشار آئین بودا را در ایالات متحده با چالش و دشواری بسیاری مواجه می‌کند. این یکی از دلایلی است که باعث شده آئین بودا در ایالات متحده برای اینهمه مدت بدین سیرت و سان بوده باشد و تا این دهه‌های اخیر نیز دامنه نفوذ خود را بیرون از برون بوم‌های [جزایر] کوچ نژادی، که در آنها محصور شده، انتشار نداده باشد. نخستین معبد بودایی به سال ۱۸۵۳م توسط بوداییان چینی، که در آمریکا زندگی و کار می‌کردند، در سان‌فرانسیسکو^{۳۲} بنا شد. با این وجود، این معبد تا اواخر سال ۱۹۶۰م، یعنی، هنگامی که امریکایی‌های غیرچینی با معابد بودایی چینی ارتباط نزدیکی برقرار کردند، معروف نبود.

نخستین معبد جودو شینتو^{۳۳} به سال ۱۸۹۹م در سان‌فرانسیسکو تأسیس شد، در حالی است که امروز کلیساهای بودایی جودو شینتو آمریکا غالباً موسسه‌ی ژاپنی - امریکایی محسوب‌اند. آگاهی جامعه آمریکا از آئین بودا برای نخستین بار هم‌زمان با برگزاری پارلمان ادیان جهان در شیکاگو در سال ۱۸۹۳م بود، یعنی هنگامی که یک فرد غیرروحانی سرپلاتکبی به نام آنه گریکه در مه پاله^{۳۴}، و شاکوسوین^{۳۵} راهب فرقه رینزایی مکتب دن^{۳۶}، و دیگر نمایندگان بودایی، درمی‌بودا را در آنجا معرفی می‌کردند. دت، سوزوکی^{۳۷}، شاگرد شاکوسوین، سرانجام سخنگوی برجسته مکتب دن به جامعه روشنفکران امریکایی، خاصه شاعران سرخورده شد. در سال ۱۹۶۰ شماری از امریکایی‌های سرشناس عملاً از پرداختن به تعلیم دن استقبال کردند.

هنری دیوید تورو^{۳۰} (با به گفته‌ی برخی الیزابت بالمر) «تمثیل گیاهان»، فصلی از سوره نیپوفر^{۳۱} را به سال ۱۸۴۴ در مجله «دیل»^{۳۲} که رابرت واندو امرسون^{۳۳} منتشر می‌کرد، ترجمه کرد. اما باز در سال ۱۹۶۰ بود که امریکایی‌های غیرژاپنی به یمن مساعی تبشیری اعضای سوکه‌گککایی^{۳۴} یا دکتر خوانی دای موکو^{۳۵} آشنا شدند.

از نیمه قرن نوزدهم به بعد، آئین بودا، به نحوی از انحاء بخشی از چشم‌انداز امریکا را به خود اختصاص داده است. با این وجود، نقطه عطف آئین بودای امریکایی، دهه ۱۹۶۰ بود. برای اثبات این مطلب دو دلیل در کار است. تغییرات سال ۱۹۶۵ در مورد مهاجرت قانون اخذ تابعیت در سال ۱۹۵۲، درها را به سوی مهاجرت راهبان و آموزگاران وادایی به ایالات متحده گشود. دلیل دوم، جنبش ضدفرهنگ و خاصه خرده فرهنگ نیپی^{۳۶} بود که در مقابل جامعه قد علم کرد. جنبش ضدفرهنگ، مجدانه در جستجوی جایگزین‌هایی بود برای آنچه که ایشان آنرا مرده ریگ یهودی - مسیحی مزورانه و سرکوبگر و جامعه دنباله‌رو و مصرف‌کننده‌ی مادی‌گرا می‌دانستند. معنویت‌های آسیایی به مانند آئین هندو و آئین بودا ظاهراً نوید یک جایگزین نوین یا اصیل‌تر را می‌دادند. فزون بر این، تجربه و آزمایش رایج مواد مخداری چون LSD الهام‌بخش بسیاری بود رای جستجوی ورزهای مراقبه‌گونه آسیایی به منظور یافتن شیوه‌های نظام یافته‌تر و نایل اعتمادتر برای تحصیل و تداوم انواع حالات عرفانی‌ای که ایشان می‌پنداشتند که مصرف مواد مخدر توهم‌زا تا حدودی به آن حالات دست می‌یابند. این گروه وسیع جستجوگران جوان و همچنین دسترسی آسان‌تر به آئین بودا، که بواسطه فوج‌های جدید مهاجران آسیایی میسر شد، رونق آئین بودای امریکایی را در خلال دهه شصت و هفتاد در پی داشت. در خلال این دوره، بیشتر مراکز مراقبه امریکایی تأسیس شدند و افزون بر این، بسیاری از معابد جدید توسط گروه‌های روبه رشد بودایی‌های آسیایی، که به ایالات متحده مهاجرت کرده بودند، ساخته شد. اکنون در سیده‌دمان سده بیست‌ویکم، برآورد شمار بوداییان در امریکا از یک میلیون به چهار میلیون نفر رو به افزایش است و بالغ بر یک هزار معبد و مرکز مراقبه بودایی بنا شده است و بیشتر کتابفروشی‌ها بخشهای بزرگی را به آئین بودا اختصاص داده‌اند. از آنجا که آئین بودای (امریکایی) بیشتر در فضای امریکا نضج گرفته است، جان ناتیر^{۳۷}، استاد مطالعات بودایی دانشگاه ایندیانا، سه گروه متمایز را مورد شناسایی قرار داده است.

گروه نخست، به «نخبگان بودایی»^{۳۸} نامبردارند که آن دسته از امریکایی‌هایی را که مجدانه خواهان آئین بودا هستند دربر می‌گیرند. گروه دوم، «بودایی‌های انجیلی»^{۳۹} هستند که متشکلند از گروه‌های آسیایی که با جدیت به دنبال تغییر کیش از قاطبه جمعیت هستند. دست آخر، «بودایی‌های قومی»^{۴۰} هستند که از آنجایی که آئین بودا بخشی از میراث قومی‌شان است، به این آئین عمل می‌کنند. من می‌پندارم که سنخ‌شناسی سه گانه تاثیر برای فهم تنوع و پیچیدگی آئین بودا در امریکا، دستاویزی سودمند است، هرچند که هیچ الگویی کامل نیست. «بودایی‌های قومی» شامل ۲/۲ تا ۲/۲ میلیون مهاجر از کشورهای آسیایی هستند که معابد (یا کلیساهای) بودایی را به منظور رضای نیازهای اجتماعی، فرهنگی و دینی بسیاری از جماعت‌های مختلف‌شان بنا کرده‌اند. این گروه، جماعت‌های دیرپاتر چینی و ژاپنی را دربرمی‌گیرد که پیشینه آنها با قرن نوزدهم بازمی‌گردد. و همچنین هم فوج‌های مهاجران کره‌ای، ویتنامی و دیگر کشورهای بودایی شرق آسیا را شامل است و هم فوج‌های جدید مهاجران ژاپنی را دربرمی‌گیرد.

گروه مذکور، شامل طبقه مهاجران اهل فن و کارگران هردو می‌شود. یعنی از کسانی که به سختی باسواند و نیز کسانی که از مدارج پیشرفته‌ای برخوردارند، تشکیل شده است. سازمان‌های قدیمی بودایی‌های قومی، به مانند کلیساهای بودایی امریکا (جودو شینشو)، از بسیاری جهات به کلیساهای مسیحی شباهت حاصل کرده‌اند. به کار رفتن واژه «کلیسا» تنها تغییر رخ داده به شمار نمی‌رود. سرودهای مذهبی، مواظ و

عباداتی که به زبان انگلیسی به جای آورده می‌شدند، جملگی در BCA تبدیل به سنجه و معیاری برای سازگار کردن نسل سوم و چهارم اعضای ژاپنی - امریکایی شدند. معابدی که توسط مهاجران چینی، کره‌ای، ویتنامی و دیگر مهاجران آسیایی بنا شدند، غالباً سبک و سیاقی سنتی داشتند و در اندک مواردی نیز عباراتی به زبان انگلیسی هم در آنجا به جای آورده می‌شد. اعمال و مناسک این معابد نیز متوجه ستایش طبیعت بود.

در میان بودایی‌های آسیای شرقی، یعنی ژاپنی‌ها، چینی‌ها، کره‌ای‌ها و ویتنامی‌ها اعمال دینی آئین بودای پاکبوم^{۴۱} حضور غالب دارد. پرستش بودا امینابه^{۴۲} و بودی ستوه^{۴۳}

اولوکی‌شوزو^{۴۴} در مقام دو منجی. و تلاوت نامه‌های ایشان، و تلاوت سوره‌های آئین بودای پاکبوم و فصلی از سوره‌ی نیپوفر به نام «شاهد مویه‌های جهان» نزد ایشان مشترک است. برخی از کارورزان فرهیخته‌تر و مشتاق‌تر، اعم از عوام و راهبان، می‌توانند به مراقبه ذن عمل کنند. همچنین برخی می‌توانند به مطالعه تعالیم هواین^{۴۵} یا تینن - تای^{۴۶} بپردازند. استثنای کمی بر این مطلب این است که آن دسته از کسانی که به کشورهای تراواده‌ای تعلق دارند، اعمال دینی مهیانه، خاصه آئین بودای پاکبوم، را به کار نمی‌بندند. این معابد و کلیساهای قومی، عمدتاً برای ادامه حیاتشان به پیروان خود بسنده می‌کنند و برای افزودن شمار پیروان امریکایی خود نمی‌کوشند. بودایی‌های قومی در اتز او بسر می‌برند و با بودایی‌های انجیلی یا نخبگان بودایی تعامل و ارتباط متقابلی برقرار نمی‌کنند. در مورد معابد و کلیساهای ژاپنی، از سرگذاردن یک دوره محدودیت در خلال جنگ جهانی دوم مانع از دست‌یابی آنها به جمعیت بیشتری شده است. بر این مطلب نیز استثناهایی وجود دارد. حتی در آن معابد یا کلیساهایی که اعضای خود را بیرون از گروه خودشان جذب می‌کنند، اغلب تشریح میان نیازهای هسته مرکزی اعضای بومی و نیازهای نوکیشانی که اغلب سیمای نخبگان بودایی را ترسیم می‌کنند، مشاهده می‌شود.

نمونه شورویوسوزکی^{۴۷} در این خصوص آموزنده است. سوزوکی راشی^{۴۸} در سال ۱۹۵۹ به مقام دینیار^{۴۹} دائمی معبد فرقه سو توذن^{۵۰} به نام سوکوجی^{۵۱} در سان‌فرانسیسکو نایل شد. مسوولیت وی، در مقام دینیار دائمی معبد سوکوجی، برآورده کردن نیازهای اعضای ژاپنی - امریکایی این معبد بود. با این وصف، سوزوکی راشی مقصود دیگری نیز در سر داشت. آرزوی دیرینه‌ی او تعمیم آئین بودای ذن به جامعه امریکا بود، از اینرو، درهای معبد را به روی امریکایی‌های غیرژاپنی، یعنی کسانی که بر آن بودند تا به طور عملی به مراقبه ذن بپردازند و نه اینکه صرفاً بخوانند درباره آئین ذن مطلب بخوانند، گشود. تجربه سوزوکی راشی، توفیقات بسیاری را برای مرکز ذن در سان‌فرانسیسکو و مراکز وابسته به آن چون سبزه‌های رستوران گیاهخواران جهانی^{۵۲} و مرکز کوه ذن تسجره^{۵۳} در پی داشت. با این وجود، سوزوکی راشی در جریان کار به اجبار معبد سوکوجی را ترک کرده، چراکه، اعضای ژاپنی - امریکایی نمی‌خواستند معبدشان را با جنبش «هیپی‌ها و بیتیک‌ها»، که مورد علاقه سوزوکی راشی بودند، ادغام کنند. با این وجود، معبد سوکوجی، به قدر بسنده اعضایی دارد که مراسم هفتگی ارزشمندی را انجام دهند. نسل قدیمی‌تر ژاپنی - امریکایی به تدریج از میان رفته‌اند و نسل‌های جوان‌تر با جایستادن را گرفته‌اند. یا اینکه آئین بودای ژاپنی را در پس پشت استحاله خودشان در جریان فرهنگ غالب به طاق نسبان انداخته‌اند. در حالی که جماعت‌های بودایی مهاجر با این مشکل مواجه نشده‌اند، سرگذشت مرکز ذن سان‌فرانسیسکو و سوکوجی، مشکلاتی را که همه بودایی‌های قومی روزی با آنها مواجه خواهند شد، برجسته می‌کند. ایشان یا باید برای سازگار کردن نیازهای پایه‌گذارانشان با نیازهای فرهنگ غالب راهی بیابند، یا اینکه مآلاً به زوال و نابودی خودشان به عنوان نسل دیرسال تری که دوره‌اش سیری شده و نسل‌های جوانتر همگون با آنها بر جایشان نشسته‌اند، تن بدهند. معابد و کلیساهای قومی برای تداوم حیات، یا باید به فوج‌های جدید مهاجران - که همین امر موجب تداوم حیات بسیاری از معابد چینی است - امید ببندند، یا اینکه، باید به یک جمعیت عمده بالغ شوند. اما این گذار دشوار است و سازگار کردن آئین بودای قومی مبتنی بر ایمان و عشق و نیز فرهنگ سنتی با آئین بودای اندیشمندانه و بسیار روشنگرانه، که به احتمال بسیار نوکیشان جدید به دنبال آن هستند، آسان نیست.

«بودایی‌های انجیلی» دو گروه هستند که از آسیا آمده‌اند و فعالانه در پی جذب نوکیشان امریکایی از هر پس زمینه و بستر اجتماعی و آموزشی هستند. نخستین و موفق‌ترین نمونه این گروه سوکه گککایی است. اگرچه سوکه گککایی اعضای خود را در ایالات متحده، سیصد هزار نفر تخمین می‌زند، ولی فیلیپ هومانده^{۵۴} و دیوید مجاسک^{۵۵} از دانشگاه کالیفرنیا

در سانتا باربارا، را، شمار اعضای آنها را تا اواخر دهه نود، نزدیک به سی و پنج هزار نفر برآورد کرده اند. حتی این برآورد واقع بیانه‌تر، سوکه گککایی را به عنوان بزرگترین، فراگیرترین و موفق‌ترین تشکیلات منحصر به فرد بودایی در ایالات متحده معرفی می‌کند. افزون بر این، این سازمان یک گروه بودایی با متنوع‌ترین اعضا است. برخلاف «بودایی‌های قومی» (که از مهاجران آسیایی تشکیل شده‌اند)، یا نخبگان بودایی (که تقریباً جملگی اروپایی - امریکایی هستند)، اعضای سوکه گککایی به غایت تنوع موجود در امریکا را باز می‌نمایانند.

منابع و پی‌نوشت‌های این مقاله
تلفیص شده در دفتر مجله موجود است

